

HAFTALIK AR-GE RAPORU

R. NO : 134

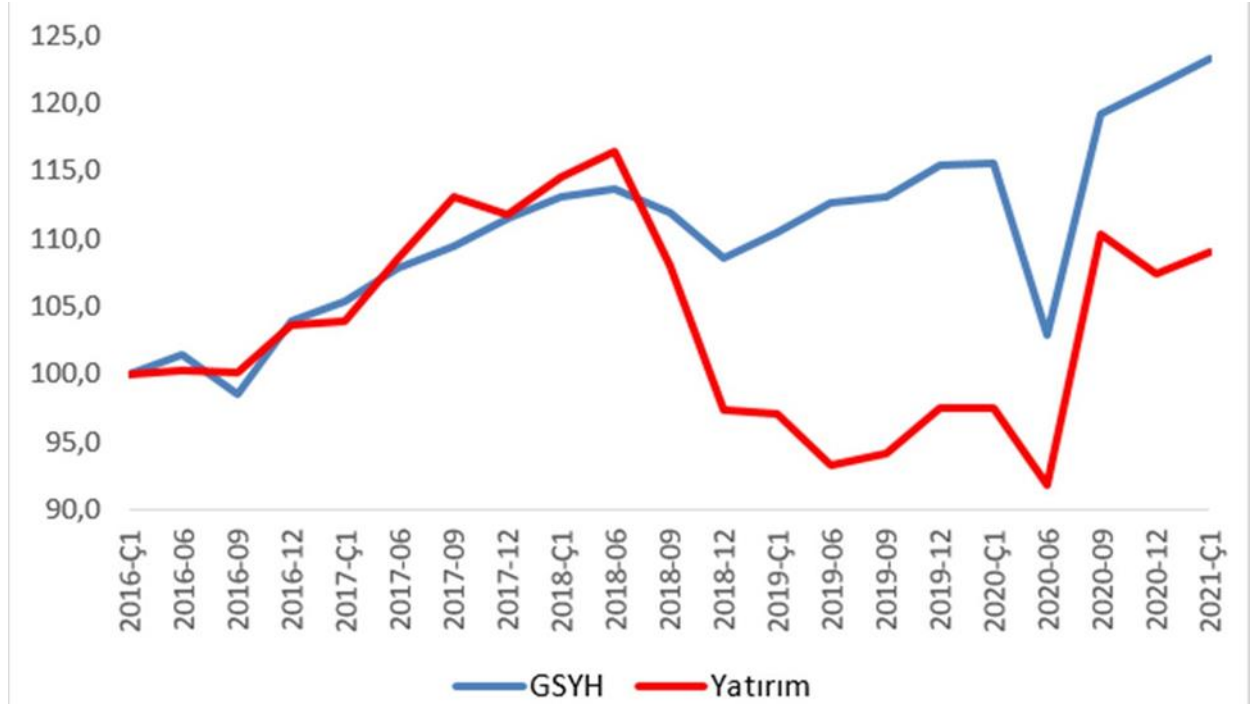
R. TARİHİ : 8.6.2021

Gündem : Yatırımlar, Dünya Gıda Endeksi, ÜFE-TÜFE Dengesi, İhracat Rakamları, Gaz Keşfi.

YATIRIMLAR

Son beş yılda yatırım performansımız GSYH'de gözlenen performansın çok gerisinde kaldı. Buna karşılık son birkaç çeyrek makine ve teçhizat yatırımlarında keskin artış gerçekleşti.

Hafta başında yayınlanan ilk çeyreğe ilişkin GSYH verilerinin yatırımlara ilişkin kısmında dikkat çekici bazı noktalar var. Bunu daha rahat bir şekilde grafik de görmek mümkündür.

2016'nın ilk çeyreğinde her iki değişkenin aldığı değerlere 100 dersek, 2021'in ilk çeyreğinde GSYH 123.3 değerini alıyor. Farklı bir ifadeyle, beş yıllık dönemde GSYH yüzde 23.3 oranında artmış. Buna karşılık toplam yatırım harcamaları 2021'in ilk çeyreğinde 109 değerine ulaşıyor; sadece yüzde 9 artış var. Kısacası, yatırım performansımız GSYH'de gösterilen performansın çok gerisinde.

2016'nın sonundan itibaren yayınlanmaya başlanan yeni GSYH verilerinde toplam yatırımların kamu ve özel ayrımını göstermemektedir. Bu değerlendirmeyi eksik bırakan bir uygulamadır.

Yatırımlara ilişkin bir başka ilginç gözlem ise makine ve teçhizat yatırımlarında son birkaç çeyrekte gözlenen 'patlama'. **İnşaat yatırımları azalırken, makine ve teçhizat yatırımlarında keskin bir artış var**, Ne kadar sürdürülebilir olduğu bir tarafa, olumlu bir gelişme bu. Peki, bu

yüksek artış sürdürülebilir mi? Risk düzeyimizin mevcut düzeyinde bu keskin makine ve teçhizat yatırım artışının devam etmesini beklemek fazla iyimserlik olur.

DÜNYA GIDA ENDEKSİ (FAO)

BM: Dünya gıda fiyatları endeksi 6 yılın zirvesinde

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) açıklamasına göre, dünya gıda fiyatları endeksi Kasım ayında 2012 Temmuz ayından beri aylık olarak en yüksek artışını gösterdi. Endeks Aralık 2014'ten bu yana en yüksek seviyeye yükseldi.

Tahıl, yağlı tohum, süt ürünleri, et ve şeker gibi gıdalardan oluşan sepetin fiyatını ölçen FAO gıda fiyatları endeksi, Kasım ayında 105.0'a yükseldi. Ekim ayı için 100.9 olarak açıklanan endeks değeri ise 101.0 olarak revize edildi.

Bitkisel yağ fiyatları ise palm yağı fiyatlarındaki yükselişin etkisiyle aylık yüzde 14,5 artışla endeksin genelindeki yükselişe öncülük etti. Fiyatlardaki yükseliş küresel stoklardaki azalmadan kaynaklandı.

Tahıl fiyatları endeksi ise Kasım'da bir önceki aya göre yüzde 2,5 yükseliş kaydetti. Fakat endeks geçen yılın yüzde 19,9 üzerinde bir değer almış oldu.

Buğday ihracat fiyatları, Arjantin'deki "düşük hasat beklentilerinin" sonucunda yukarı hareket ederken, darı fiyatları ise kısmen ABD ve Ukrayna'daki hasat tahminlerinin azalmasıyla yükseldi. Pirinç fiyatları ise yatay seyretti.

"Ekonomik olarak zorlanan yemeğinden kısıyor"

DÜNYA GIDA ENDEKSİ (FAO)

	Gıda fiyat endeksi	Et	Süt ve ürünleri	Hububat	Bitkisel yağ	Şeker
2020 Mayıs	91.0	95.4	94.4	97.5	77.8	67.8
2021 Nisan	121.3	102.7	119.1	125.6	162.0	100.0
2021 Mayıs	127.1	105.0	120.8	133.1	174.7	106.7
Aylık fark %	4.8	2.2	6.0	6.0	7.7	6.7
Yıllık fark %	40.0	10.1	28.0	36.5	124.5	57.3

ÜFE-TÜFE FİYAT DENGESİ

Üretici ve tüketici fiyatları arasında üretici lehine olan fark biraz daha açıldı ve mayısta yüzde 24'ü de aştı. Fark daha beş ay önce yüzde 13 dolayındaydı.

Dövizdeki artışı durdurup üretici fiyat artışını yavaşlatmadan tüketicideki hızlanmayı önlemek mümkün değil. Tüketici enflasyonunu yakında çok daha yukarıda görebiliriz.

Türkiye İstatistik Kurumu yurtiçi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) ile tüketici fiyat endeksini (TÜFE) 2003 yılının ocak ayından bu yana hesaplıyor. Yani bu endekslerde tam 18 yıl 5 aylık, bir başka ifadeyle 221 aylık veri setine sahibiz. İki endeksin baz yılı 2003 ve dolayısıyla bu endeksler bir anlamda yola birlikte çıkmış.

Bu endeksler genellikle birbirlerine yakın seyrederek. Ancak giderek önemli oranda bir açılma gözlenmektedir.

Bu iki endeksin **2003 ortalaması 100**, gelinen en son düzey bu yılın mayısı. **Yİ-ÜFE bu yıl mayısta 666.79** düzeyine ulaştı. Buna karşılık **TÜFE aynı ay 537.05** düzeyinde kaldı.

İşte bu iki endeks arasındaki fark yüzde 24.16. genelde % 10lar düzeyinde olan bu fark şimdi çok yükseklerde.

Geçen yılın aralık ayında yüzde 12.57 olan fark beş ay sonra neredeyse ikiye katlandı ve yüzde 24.16'ya ulaştı.

Yılın ilk beş ayında Yİ-ÜFE yüzde 17.34 artarken, TÜFE yalnızca yüzde 6.39 artış gösterdi. Beş ay için arada büyük bir makas oluşmuş durumda.

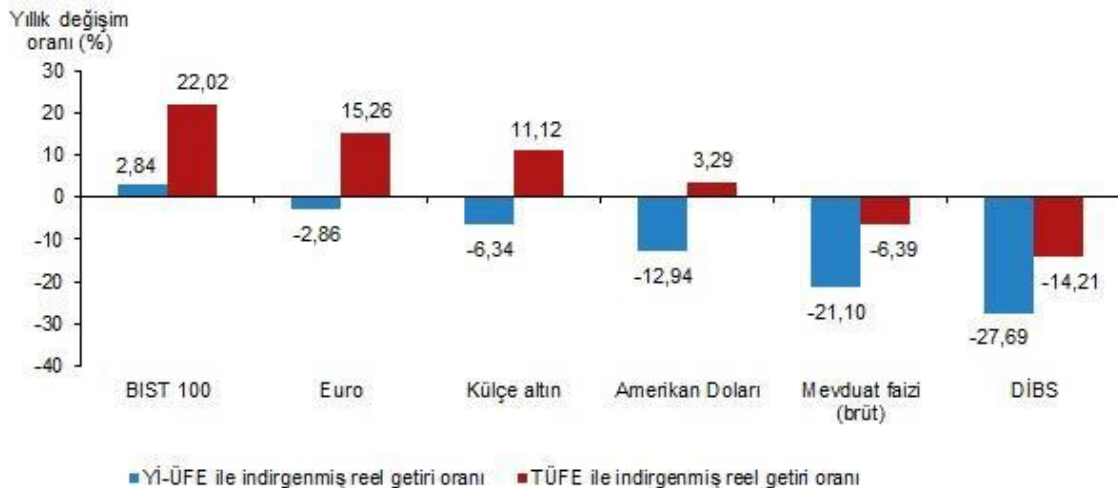
Yİ-ÜFE İLE TÜFE ARASINDAKİ FARK (%)

	2021	2020	2019	2018
Ocak	13,65	3,58	6,73	-3,37
Şubat	14,01	3,71	6,66	-1,50
Mart	17,46	4,02	7,24	-0,97
Nisan	20,53	4,46	8,60	-0,26
Mayıs	24,16	4,65	10,45	1,87
Haziran		4,19	10,52	2,28
Temmuz		4,65	7,96	3,52
Ağustos		6,19	6,41	7,88
Eylül		7,95	5,51	12,52
Ekim		9,45	3,61	10,59
Kasım		11,35	3,14	9,37
Aralık		12,57	3,08	7,38

Makassın daralması için kur artışının durması gerekir.

Yıllık değerlendirmede, Yİ-ÜFE ile indirgenmiş; yatırım araçlarından Euro %2,86, külçe altın %6,34, Amerikan doları %12,94, mevduat faizi (brüt) %21,10 ve DİBS %27,69 oranlarında kaybettirmiştir. TÜFE ile indirgenmiş Euro %15,26, külçe altın %11,12 ve Amerikan doları %3,29 oranlarında yatırımcısına kazandırırken; mevduat faizi (brüt) %6,39 ve DİBS %14,21 oranlarında kaybettirmiştir.

Finansal yatırım araçlarının yıllık reel getiri oranları, Mayıs 2021

1 - 31 MAYIS İHRACAT RAKAMLARI (SEKTÖREL BAZDA İHRACAT RAKAMLARI -1.000 \$)

SEKTÖRLER	1 - 31 MAYIS			1 OCAK - 31 MAYIS			SON 12 AYLIK			
	2020	2021	Değişim ('21/'20)	2020	2021	Değişim ('21/'20)	2019 - 2020	2020 - 2021	Değişim ('21/'20)	Pay(20) (%)
I. TARIM	1.575.498	2.083.736	32,3	9.352.579	11.057.202	18,2	23.147.303	26.050.974	12,5	13,5
A. BİTKİSEL ÜRÜNLER	1.047.868	1.313.306	25,3	6.377.016	7.234.817	13,5	15.534.199	17.189.904	10,7	8,9
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	498.475	617.477	23,9	2.900.239	3.389.509	16,9	6.787.626	7.781.705	14,6	4,0
Yaş Meyve ve Sebze	158.687	201.267	26,8	913.888	1.177.197	28,8	2.411.683	2.993.426	24,1	1,5
Meyve Sebze Mamulleri	99.999	144.893	44,9	664.585	742.585	11,7	1.573.343	1.761.094	11,9	0,9
Kuru Meyve ve Mamulleri	74.239	105.203	41,7	514.577	574.057	11,6	1.350.476	1.457.966	8,0	0,8
Fındık ve Mamulleri	119.976	148.116	23,5	870.290	890.481	2,3	2.196.757	1.960.423	-10,8	1,0
Zeytin ve Zeytinyağı	19.920	19.503	-2,1	121.816	113.148	-7,1	262.828	262.459	-0,1	0,1
Tütün	69.659	62.161	-10,8	341.677	272.130	-20,4	855.052	840.959	-1,6	0,4
Süs Bitkileri ve Mam.	6.914	14.685	112,4	49.945	75.709	51,6	96.436	131.871	36,7	0,1
B. HAYVANSAL ÜRÜNLER	160.820	266.196	65,5	944.324	1.221.160	29,3	2.331.565	2.726.719	16,9	1,4
C. AĞAÇ VE ORMAN ÜRÜNLERİ	366.810	504.235	37,5	2.031.238	2.601.226	28,1	5.281.539	6.134.351	16,1	3,2
II. SANAYİ	7.112.981	12.616.181	77,4	45.525.927	63.934.543	40,4	124.666.073	145.950.828	17,1	75,5
A. TARIMA DAYALI İŞLENMİŞ ÜRÜNLER	547.351	1.091.655	99,4	3.959.115	5.927.926	49,7	10.772.258	13.187.927	22,4	6,8
Tekstil ve Hammaddeleri	368.573	745.069	102,1	2.578.241	3.967.675	53,9	6.977.607	8.673.194	24,3	4,5
Deri ve Deri Mamulleri	61.556	101.033	64,1	529.982	640.593	20,9	1.452.098	1.442.395	-0,7	0,7
Halı	117.222	245.553	109,5	850.891	1.319.658	55,1	2.342.554	3.072.338	31,2	1,6
B. KİMYEVİ MADDELER VE MAM.	1.180.662	2.130.883	80,5	7.114.871	9.597.643	34,9	18.984.611	20.740.193	9,2	10,7
C. SANAYİ MAMULLERİ	5.384.968	9.393.643	74,4	34.451.942	48.408.973	40,5	94.909.204	112.022.707	18,0	58,0
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	835.979	1.303.736	56,0	5.626.266	7.634.816	35,7	15.696.259	19.127.989	21,9	9,9
Otomotiv Endüstrisi	1.202.350	1.881.518	56,5	8.775.406	12.033.048	37,1	26.237.411	28.803.071	9,8	14,9
Gemi ve Yat	58.163	136.103	134,0	412.226	457.095	10,9	1.018.892	1.419.875	39,4	0,7
Elektrik Elektronik	668.905	1.107.067	65,5	3.802.316	5.579.680	46,7	10.380.871	12.825.655	23,6	6,6
Makine ve Aksamları	430.828	736.196	70,9	2.768.942	3.678.062	32,8	7.277.004	8.449.151	16,1	4,4
Demir ve Demir Dışı Metaller	497.665	938.846	88,7	3.078.102	4.559.517	48,1	7.646.700	9.734.069	27,3	5,0
Çelik	813.839	1.744.969	114,4	4.824.454	7.182.552	48,9	12.354.625	14.964.296	21,1	7,7
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	250.126	385.182	54,0	1.394.879	1.799.100	29,0	3.409.283	4.161.830	22,1	2,2
Mücevher	230.640	490.487	112,7	1.269.995	1.869.047	47,2	3.939.005	4.377.623	11,1	2,3
Savunma ve Havacılık Sanayii	112.402	170.347	51,6	755.272	1.120.091	48,3	2.435.587	2.643.840	8,6	1,4
İklimlendirme Sanayii	277.944	487.668	75,5	1.709.381	2.441.397	42,8	4.408.842	5.395.034	22,4	2,8
Diğer Sanayi Ürünleri	6.125	11.524	88,1	34.703	54.568	57,2	104.725	120.273	14,8	0,1
III. MADENCİLİK	272.471	548.710	101,4	1.537.238	2.320.556	51,0	4.036.659	5.053.338	25,2	2,6
T O P L A M (TİM*)	8.960.950	15.248.628	70,2	56.415.744	77.312.301	37,0	151.850.035	177.055.139	16,6	91,6
İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı	996.590	1.231.582	23,6	5.183.243	7.907.352	52,6	13.852.218	16.211.913	17,0	8,4
GENEL İHRACAT TOPLAMI	9.957.540	16.480.210	65,5	61.598.987	85.219.653	38,3	165.702.253	193.267.053	16,6	100,0

YENİ GAZ KEŞFİ

Fatih sondaj gemisinin Sakarya Gaz Sahası'nda yer alan Tuna-1 kuyusunda geçen yılki 405 milyar metreküp gaz keşfinin ardından üretim ve mühendislik çalışmaları için veri toplamak amacıyla Türkali-1 ve Türkali-2 kuyuları açıldı.

Ayrıca bölgede 10 bin kilometrekarelik alanda sismik çalışmaların da yapılmaya devam edildi. Sakarya Gaz Sahası'nın kuzeydoğusunda bulunan Amasra-1 kuyusunda yaklaşık 2 ay önce sondaja başlandı ve Amasra-1 kuyusunda 135 milyar metreküp gaz keşfedildi.

Türkiye'nin Karadeniz'de bir yıl içinde üç önemli keşif gerçekleştirdi böylece keşfedilen toplam rezerv 540 milyar metreküpe ulaştı.

Bu yıl içinde o sahanın güney veya batısında keşif amaçlı bir sondaj kuyusu daha açılabilir. Çok büyük bir aksilik olmadığı takdirde inşallah 2023'te bu gazı kullanmak mümkün olacak.

Sakarya Gaz Sahası için yapılan üretim ve işletme planına göre süre ortalama 25 yıl olarak hesaplanmaktadır.

Toplamda 540 milyar metreküplük rezervle yıllık maksimum 15-20 milyar metreküplük doğal gaz üretimi yapılabilecek. Bu rakam teorik olarak konutlarda tüketilen doğal gazı en az 25 yıl süreyle tam karşılaması beklenmektedir.